

TRABANTOVY TOULKY KNIHOU

průvodce na čtenářskou cestu
Bibli (nejen) pro prvočtenáře

ČÁST 1.

(KAPITOLY 1 - 70)

Gn 1,1 – Ex 20,16

Mt 1,1 – Mt 24,35

Jan Vojvodík

(jak jsem je sedm let pro radost
psal jako svůj blog na:
toulkyknihou.wordpress.com
pod jménem Trabant)

TRABANTOVY TOULKY KNIHOU – část 1.

Průvodce na čtenářskou cestu Biblií
(nejen) pro prvočtenáře

Část 1. (kapitoly 1 - 70)

Gn 1,1 – Ex 20,16

Mt 1,1 – Mt 24,35

Jan Vojvodík

(jak jsem je sedm let pro radost psal jako svůj blog na
toulkyknihou.wordpress.com pod jménem Trabant)

OBSAH

TRABANTOVY TOULKY KNIHOU – ČÁST 1.	2
PŘEDMLUVA	6
1. ANATOMIE BIBLE	9
2. NA POČÁTKU STARÉHO A NOVÉHO ZÁKONA	12
3. ADAM, EVA A NAROZENÍ Z PANNY (GEN 2 A MT 1,18-25)	17
4. KLÍČOVÁ OTÁZKA ZVLÁŠTNÍHO DIVADLA (GEN 3 A MT 2)	22
5. PRVNÍ VRAH A STŘEDNÍK MÍSTO TEČKY (GEN 4,1-16 A MT 3)	27
6. VE MĚSTĚ A NA POUŠTI (GEN 4,17-26; 5 A MT 4,1-11).....	32
7. LOŽ NA POUŠTI A OPUŠTĚNÉ ČLUNY (GEN 6–8 A MT 4,12-25)	37
8. O BUDOVÁNÍ, DEVASTACI A NEČEKANÉ HRANICI (GEN 9-11 A MT 5,1-12).....	43
9. O CESTĚ DO NEZNÁMA, SOLI A SVĚTLE (GEN 11,31-32; 12,1-9 A MT 5,13-16)	
.....	48
10. O SESTUPECH, OTAZNÍCÍCH, ZÁVORKÁCH A ČÍSLECH (GEN 12,10-20 A MT	
5,17-20)	52
11. O RODOKAPSECH, JABLČÍCH A JASPEROVĚ OSE (GEN 13-14 A MT 5,21-37)	
.....	56
12. O ŘEZÁNÍ SMLOUVY, OČÍCH A ZUBECH (GEN 15 A MT 5,38-48)	61
13. O HODINKÁCH, CHRONICÍCH A JEDNÉ MILIARDĚ (GEN 16 A MT 6,1-18)	66
14. O IDENTITĚ, RITUÁLECH A MIKROEKONOMII (GEN 17 A MT 6,19-34).....	70
15. O LICITACI, BOMBÁCH A SOUDECH (GEN 18 A MT 7,1-12)	76
16. O NADSÁZCE, NEDŮVĚŘE A DVOU CESTÁCH (GEN 19 A MT 7,13-14)	81
17. O SELHÁNÍCH, VÝZVÁCH A DŮVĚŘE (GEN 20 A MT 7,15-28)	85
18. O RODINĚ, NEMOCI A ORCHESTRU (GEN 21 A MT 8,1-17).....	89
19. O HORORU, ZMÁČENÝCH KOTNÍCÍCH A NÁSLEDOVÁNÍ (GEN 22 A MT 8,18-	
22)	94
20. O JESKYNÍCH, OCEÁNECH A SKLENICÍCH (GEN 23 A MT 8,23-27)	98
21. O SVAZCÍCH, PLOTECH A REVIZÍCH (GEN 24 A MT 8,28-34).....	102
22. O PRIVILEGIÍCH, DVOJČATECH A GORDICKÝCH UZLECH (GEN 25 A MT 9,1-8)	

.....	106
23. O BIOLOGICKÝCH OTCÍCH, ŠACHOVNICI A EXEKUTORECH (GEN 26 A MT 9,9-13)	110
24. O ZBRKLOSTI, ŠROUBECH A NÝTECH (GEN 27 A MT 9,14-17)	114
25. O ÚTĚCÍCH, DEMONSTRACÍCH A MANIFESTACÍCH (GEN 28 A MT 9,18-34).....	118
26. O DEJA VU, UČEDNÍCÍCH A CÍRKVÍCH (GEN 29 A MT 9,35-38; 10,1-4)	123
27. O ABSURDNÍM DRAMATU, MZDĚ A NAPLŇOVÁNÍ TRIBUN (GEN 30 A MT 10,5-42)	128
28. O CETKÁCH, PRŮKAZECH A MŘÍŽÍCH (GEN 31 A MT 11,1-15)	132
29. O ZCHROMENÍ, LOSERECH A BŘEMENECH (GEN 32 A MT 11,15-30)	136
30. O ÚKLONÁCH, OBSAHU A FORMĚ (GEN 33 A MT 12,1-14).....	140
31. O FANATISMU, PREONECH A PRÁZDNÝCH JEVIŠTÍCH (GEN 34 A MT 12,15-21)	144
32. O NOVÝCH ZAČÁTCÍCH, VODOPÁDECH A PŘETIŽENÝCH TEXTECH (GEN 35-36 A MT 12,22-32).....	149
33. O ŽÁRLIVOSTI, SNECH A MASKÁCH (GEN 37 A MT 12,33-50)	153
34. O VSUVCE, SESTUPU A DOBRÉ PŮDĚ (GEN 38 A MT 13,1-23)	158
35. O PTAŽÍCH, BOLŠEVNÍKU A HERBICIDECH (GEN 39 A MT 13,24-30)	163
36. O NESTANDARDNÍCH SITUACÍCH A NENÁPADNÝCH ZAČÁTCÍCH (GEN 40 A MT 13,31-32).....	168
37. O ÚŘADECH, DOBRODRUŽSTVÍCH A OŽIVENÝCH SMĚROVKÁCH (GEN 41 A MT 13,33-35).....	172
38. O KOVÁRNĚ, POKLADECH A STŘELKÁCH (GEN 42-45 A MT 13,44-46)	176
39. O MATEMATICE, VÝLOVU A DEFINITIVĚ (GEN 46 A MT 13,47-52)	181
40. O MOCNÝCH, NE MOCNÝCH A PŘEDSUDCÍCH (GEN 47 A MT 13,53-58) ...	185
41. O PŘEKŘÍŽENÝCH RUKOU A HLAVĚ NA MÍSE (GEN 48 A MT 14,1-12)	189
42. O DVOU KONCÍCH A MNOHU Z MÁLA (GEN 49-50 A MT 14,13-21)	192
43. O CHODECH NECHODECH A CHŮZI NECHŮZI (EX 1 A MT 14,22-32)	196
44. O NILSKÉM PLAVÁČKOVÍ A SVĚTOVÝCH STRANÁCH JEDNOHO JEZERA (EX 2 A MT 14,34-36).....	201
45. O JMÉNU NEJMÉNU, KUTNĚ A PUTNĚ (EX 3 A MT 15,1-20).....	205
46. O MALÝCH VELKÝCH A LÉKAŘI NELÉKAŘI (EX 4 A MT 15,21-31)	209
47. O POMOCI NEPOMOCI A ZBYTEČNÉM ZACYKLENÍ (EX 5 A MT 15,32-16,12)	214
48. O ZAPRÁŠENÝCH PŘEDCÍCH A CÍRKVI NECÍRKVI (EX 6 A MT 16,13-20)	218

49. O VÁLCE KULTŮ A NEČEKANÝCH METEORITECH (EX 7 A MT 16,20-23)	222
50. O ŽABÁCH NEŽABÁCH A TŘECH IMPERATIVECH (EX 8 A MT 16,24-27)	227
51. O DVOU ROLÍCH, STANECH A KONZERVÁCH (EX 9-10 A MT 16,28; 17,1-13)	232
52. O NEÚSTUPNOSTI, OŘECHU V LÁHVI A ROZLIŠOVÁNÍ (EX 11 A MT 17,14-21)	236
53. O VELIKÝCH NOCÍCH A RYBĚ OTŘES SE (EX 12 A MT 17,22-27)	240
54. O EGYPTECH, SLOUPECH, MIKRU A MAKRU (EX 13 A MT 18,1-14)	244
55. MEZI EGYPTEM A MOŘEM A MEZI BLIŽNÍMI (EX 14 A MT 18,15-20)	249
56. O KVĚTINÁCH, MARÁCH A LIMITECH (EX 15 A MT 18,21-35)	254
57. O POUŠTÍCH, MOZAIKÁCH A ÚNIKOVÝCH ZÓNÁCH (EX 16 A MT 19,1-12) 258	
58. O ŽÍZNI, PŘÍRUČKÁCH A ZRCADLECH (EX 17 A MT 19,13-22)	263
59. O MALÝCH VELKÝCH PŘÍBĚŽÍCH, ZÚŽENÉM PROFILU A ZAVAZADLECH (EX 18 A MT 19,23-30)	268
60. O POSLOUPNOSTI, KAŠNÁCH A PŘEPSANÝCH POŘADNÍCÍCH (EX 19 A MT 20,1-16)	272
61. O ÚČETNICTVÍ, OČEKÁVÁNÍCH A DIVOKÉ VODĚ (EX 20,1-2 A MT 20,17-34)	276
62. O KOLOTOČÍCH, CENTRIFUGÁCH A TRIUMFECH (EX 20,3 A MT 21,1-9)....	280
63. O ZAJEČÍCH PACÍČKÁCH, OBCHODU A USYCHÁNÍ (EX 20,4-6 A MT 21,10-22)	284
64. O ZAVÍRANÝCH OČÍCH, NÁLEPKÁCH A HÁČCÍCH (EX 20,7 A MT 21,23-45) 289	
65. O VYČNÍVÁNÍ, ROZCESTÍCH A ODĚVECH (EX 20,8-11 A MT 22,1-14)	293
66. O LETOKRUŽÍCH, ÚSTAVNÍM PLNIVU A PALČIVÉM OSTŘÍ (EX 20,12 A MT 22,15-22)	298
67. O PROBLEMATICKÉ JEDNODUCHOSTI, SMEČÍCH A LEKSELLOVĚ GAMMA NOŽI (EX 20,13 A MT 22,23-33)	302
68. O TOM, ŽE SPOLU NENÍ VEDLE SEBE A KÁMEN NENÍ TRILOBIT (EX 20,14 A MT 22,34-45)	306
69. O STRÁČÍCH HNÍZDECH A KROUPÁCH NA SKLE (EX 20,15 A MT 23)	311
70. O KŘIVÝCH ARGUMENTECH A NESMYSLNÉM ŠPENDLÍKU (EX 20,16 A MT 24,1-35)	316
COPYRIGHT	320

PŘEDMLUVA

Milí čtenáři, chci vás pozvat na dobrodružnou cestu knihou, kterou mnozí máme ve své knihovně, ale jen málokdo z nás ji přečetl. Toulky Knihou mají velké „K“ v názvu schválně. Bible totiž v původním jazyce skutečně znamená knihu, slyšíme to již v naší zdomácnělé „bibliotéce“.

Proč číst knihu – Bibli, když třeba nejsme křesťané a křesťanství nás neoslovuje? Inu, třeba proto, že se vyplatí znát kořeny svého kulturního okruhu, své civilizace. Žít například v Dubaji a neznat korán může být docela faux pas. Potřebujeme ale znát Bibli v jednom z nejateističtějších národů Evropy? Dějiny zemí Koruny české s používáním a výkladem Bible velmi úzce souvisely. Jsme národem mučedníka Husa a biskupa Komenského. O dávno zašlých staletích sice hovoříme jako o „době před naším letopočtem“, ale na západ od našich hranic se univerzálně používá označení „před Kristem“. Událost, která rozdělila počítání času v našem kulturním okruhu na „před“ a „po“, velmi úzce souvisí s knihou, na kterou se v našich knihovnách práší. Není totiž čtivá, nejde o román, novelu, sbírku povídek,

ale o celou knihovnu, soubor knih, které vznikaly v různém období, byly psány různým jazykem a určovány často velmi odlišnými vnějšími okolnostmi. Přesto je dobré tuto nečtivou knihu otevřít a začít v ní číst. Pozorný čtenář totiž brzy zjistí, že jde o úžasný kaleidoskop, ve kterém vidí historii i přítomnost, ve kterém poznává svou příslušnost k druhu „homo sapiens“, poznává, že člověk se nemění, mění se jen kulisy jeho života, poznává, že za kulisami života a zdmi životního divadla je obrovský a úchvatný svět, který nelze nahmatat, jehož se nelze dotknout - a přesto jej nelze ani se zárukou zpochybnit.

Vždy jednou týdně, v neděli, na tomto blogu vyjde jeden díl průvodce Biblí pro (nejen) prvočtenáře. Pojdme společně číst, a možná nad přečteným dál sami přemýšlet. Můžeme mít a všichni máme spoustu výhrad ke křesťanům a křesťanství. Jenže o to tu nejde a nepůjde. Chceme se projít knihou, ne řešit, jak ji které skupiny v historii pochopily a dodnes chápou. Chceme si budovat vlastní dveře do textu, použít vlastní oči, mít vlastní názor. Úkolem průvodce je otevřít dveře, překonat kulturní rozdíly mezi situací člověka 21. století a textem, často o více než 21 století starším, upozornit na zajímavá místa.

Pojďme se společně projít knihou, kterou málokdo přečte sám. Pojďme se projít do bible. A protože průvodce se řekne také „trabant“, zve vás Váš

Trabant

(měl jsem postupně tři auta toho jména a se všemi jsem užil spoustu dobrého)

Než začnete číst příslušnou kapitolu, přečtěte si, prosím, nejprve sami biblický text, ke kterému se vztahuje. Pokud nemáte Bibli v knihovně, můžete použít online Bibli na adrese www.biblenet.cz

O autorovi: Mgr. Bc. Jan Vojvodík, MBA, ročník 1968, je absolventem evangelické teologie na Evangelické teologické fakultě Univerzity Karlovy v Praze a absolventem žurnalistiky na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Mezi lety 1989 – 2002 pracoval jako traktorista, celník, zahradník, sběrač přejetých psů, deratizátor a dojič krav. V letech 2003 – 2009 byl ředitelem neziskové organizace SKP – CENTRUM v Pardubicích. Od roku 2012 je ředitelem Domova důchodců Ústí nad Orlicí. Kontakt na autora: c168@seznam.cz

1. ANATOMIE BIBLE

Dnešní Bible se dělí na dvě části, Starý a Nový zákon. Sestávají z jednotlivých tzv. knih, což jsou texty různého charakteru, naučné, výpravné, historické, oslavné, prorocké a jiné, o nichž se před staletími teologové usnesli, že jsou „kanonické“ – tedy, že jejich vypovídací hodnota je tak významná a přiměřená, že snesou zařazení do reprezentativního výběru. Katolická církev ponechala ve svých Biblích rovněž texty deuterokanonické, tedy texty méně významné a méně přiměřené, přesto užitečné ke čtení. Pro náš seriál se ovšem prozatím přidržíme tradičních, kanonických knih.

Do Starého zákona byly zahrnuty tři základní sbírky spisů, které se používaly v židovství: Zákon (pět knih Mojžíšových neboli Tóra, tedy „směrovka“), dále Proroci (velcí a malí) a tzv. Spisy (tedy texty naučného, oslavného a historického rázu). Nový zákon je složen ze čtyř evangelií (Matouš, Marek, Lukáš, Jan), dále z apoštolských dopisů církevním sborům – listů neboli epištol připisovaných apoštolům Pavlovi, Petrovi, Janovi, Jakubovi a Judovi, a nakonec z apokalyptické novely

Zjevení Janovo.

Starý zákon byl psán hebrejsky, Nový zákon řecky, občas lze nalézt výrazy z aramejštiny. Moderní překlady, včetně českých, vycházejí z velmi pečlivých vědeckých rekonstrukcí původních hebrejských a řeckých textů. Nejzdařilejším a nejčtivějším českým překladem Bible je podle mne tzv. ekumenický překlad. Krásný jazyk (a ovšem dnes již horší pochopení) nabízí Bible kralická.

Bible se člení na knihy, kapitoly (označené velkými číslicemi) a verše (malé číslice na začátku jednotlivých vět). Toto třídění je při troše praxe (vyžaduje znalost posloupnosti jednotlivých knih) mnohem pohodlnější a rychlejší, než využívat obsah a stránkování. Takže například záznam „Ex 2,39“ označuje třicátý devátý verš ve druhé kapitole Druhé knihy Mojžíšovy (vlastní název této knihy je Exodus). Toto univerzální a přesné třídění umožňuje mimo jiné pohodlné porovnávání překladů s původními jazyky nebo jednotlivých překladů navzájem.

Starý zákon a Nový zákon je nepřesné české vyjádření, již zdomácnělé. Poněkud lépe vystihnou původní myšlenku pojmy Stará smlouva a Nová smlouva. Přesto se v seriálu přidržíme zdomácnělého pojetí.

Je Bible „Slovem Božím“? Ano i ne. Jako kniha je složena z papíru, tiskařské černi, obálky a lepidla. Teprve v okamžiku, kdy ji čtenář čte, klade jí otázky a touží po odpovědích, může

se mu pro přítomný okamžik konkrétní text, oslovující mysl a srdce, stát Božím slovem.

Bible je kniha o vztazích mezi Bohem a člověkem, kniha o člověku a kniha o Bohu. Tyto vztahy jsou mapovány v nejrůznějších obdobích, situacích a kulturách, aby čtenáři vystoupily dostatečně plasticky a vyváženě. Příště společně otevřeme první kapitoly Bible v První knize Mojžíšově, knize Genesis (což česky znamená: kniha Počátků). Ukážeme si, jak překvapivě živé mohou být dnes hebrejské pojmy, když se k překladu doplní jejich kulturní pozadí, řekneme si, odkud a proč se první kapitoly v Bibli vzaly a naučíme se první důležité zkušenosti čtenáře Bible – tomu, že podstatné je „že“ a ne „jak“ (i když se nám to dnes může zdát nesrozumitelné).

Váš Trabant

2. NA POČÁTKU STARÉHO A NOVÉHO ZÁKONA

(Gen 1 a Mt 1,1-17)

Starý zákon a vůbec Bible začíná jako každá kniha první kapitolou. Ještě než ji otevřeme, přece jen bychom si měli krátce objasnit, že mezi běžnou knihou a Biblí existují určité rozdíly, které mají vliv na způsob čtení. Román či novela je dílem jednoho autora, který pečlivě promyslel kompozici a provádí čtenáře rafinovaně sestaveným dějem s cílem něco mu sdělit. Encyklopedie či výkladový slovník je často dílem několika autorů, z nichž každý samostatně zpracovává témata, která si vybral, nebo která mu byla přidělena. Bible ovšem není ani román, ani novela, ani encyklopedie, ani výkladový slovník. Nemá autory, kteří by se pod ni mohli podepsat, autory, jejichž jména bychom četli na přebalu. Biblický text je mozaikou složenou z nejrůznějších prvků, pocházejících místy z dávné, ale pevné ústní tradice, staré přes tři tisíce let, místy z dávných spisů, z nichž nejmladší starozákonní obvykle datujeme do 6. století před naším letopočtem a nejmladší novozákonní do 2. století našeho letopočtu. Text příslušné biblické kapitoly může být složen

z několika vrstev, několika pramenů, několika podání. Autorská označení (např. Matouš, Marek, Izaiáš apod.) označují mnohem spíše typ ucelené sbírky textů, než jméno osoby – autora. Tolik na upřesnění.

PRVNÍ KNIHA MOJŽÍŠOVA (GENESIS): KAPITOLA 1 (STARÝ ZÁKON)

Otevřeme-li Bibli v první větě první kapitoly, dozvíme se zásadní sdělení, které předznamená nejen následující kapitoly, ale celou Bibli: „Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi“. Zde je nutné se chvíli zastavit, protože bez zastávky u první věty bychom v následujících větách a kapitolách zabředli do velmi obtížně schůdného terénu – především pro nás, čtenáře 21. století. V první větě první kapitoly je řečeno „CO“ a ve zbytku kapitoly „JAK“. Budeme-li se soustředit na ono „JAK“, dopustíme se významné čtenářské chyby, díky níž přeslechneme „CO“. Ono „JAK“ totiž úzce souvisí s historicko-nábožensko-kulturním pozadím pravděpodobného vzniku textu (cca 600 př. n. l.) a odpovídá na tehdejší otázky, aniž by řešilo otázky naše, dnešní. Není tedy možné postavit na první kapitole Bible svůj názor na způsob vzniku naší planety, potažmo vesmíru. První kapitola nepředstavuje teorii vzniku světa, neoponuje teorii velkého třesku, není ve sporu

s Oparinovými koacervátovými teoriemi, neútočí na darwinistickou evoluci. Vyrovňuje se pouze s náboženskými představami své doby, vede boj s těmi, kdo zveličují význam vesmírných těles a čtou z jejich postavení a drah (ve verších 14-19 můžeme mezi řádky číst: „vždyť to jsou světla, ne mocnosti“). Klíčovým sdělením první kapitoly je ovšem první verš: „Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi“. Bible neřeší otázky soudobé fyziky, chemie ani antropologie, nevyrovňuje se s evolucí, nepotvrzuje ji ani nezamítá – pouze konstatuje, že na počátku stojí Bůh a jeho rozhodnutí, jeho čin – a následky této skutečnosti se projevují hned v následujících verších. „Země byla pustá a prázdná...“ je český odvar původního hebrejského textu, který používá konkrétní výraz pro děsivou prázdnotu, ze které mrazí, která bere dech, v níž panuje černočerná tma – a do které „I řekl Bůh: Buď světlo! A bylo světlo“. Do praprázdnosti a prachaosu zoufalého bezčasí vstupuje Bůh a s ním přichází světlo a za ním následuje řád, v němž věci a pojmy dostávají jasně vymezené místo, vesmír dráhy, člověk prostor. Analogii ke svému životu má každý čtenář právo si domyslet sám.

EVANGELIUM PODLE MATOUŠE, KAPITOLA 1, verše 1 – 17 (NOVÝ ZÁKON)

Matoušovo evangelium je první knihou Nového zákona. Evangelium je řecký výraz znamenající dobrou zprávu, dobré poselství. První kapitola je matoušovskou představou o rodokmenu Ježíše Krista. Je velmi důležité zachytit mezi řádky to, co je sdělováno suchým výčtem často neznámých jmen. Tento rodokmen totiž obsahuje postavy, které bychom tak docela nečekali. Tak například „Juda (měl syna) Farese a Záru z Támary“ je starozákonní příběh z 1. Knihy Mojžíšovy, 38. kapitoly. Juda nechtěl splnit svou povinnost ke své ovdovělé snaze Támar (nedal jí svého dalšího syna), ta se uchýlila ke lsti a v převleku se mu nabídla jako prodejná žena – z tohoto spojení se narodili Judovi synové Fares a Zára. Zarazit by nás měla i jména Bóaz a Obéd („Salmon měl syna Bóaze z Rachaby, Bóaz Obéda z Rút“). Rút ani Rachab totiž nebyla Židovka a Rachab byla navíc prostitutka (viz kniha Rút a 2. kapitola knihy Jozue). Ani „David král“ není bez zajímavosti – mimo jiné se totiž projevil jako úkladný vrah, aby zakryl svůj nemanželský vztah se ženou svého statečného vojáka (tento starozákonní příběh můžeme číst v 2. knize Samuelově, 11. kapitole).

Proč jsou tyto skutečnosti zajímavé? Matouš se neštítí uvést v rodokmenu Ježíše Krista lidi, o které bychom si ani neopřeli kolo. Pokud tedy nebyli odmítnuti nevěrný Juda, pohanka Rút, prostitutka Rachab, úkladný vrah David a další rozporuplné postavy, proč by měl být z evangelia a jeho „dobré zprávy“ vyčleněn čtenář, ať je jeho minulost a přítomnost jakkoliv temná?

Těším se na vás příště!

Váš Trabant

3. ADAM, EVA A NAROZENÍ Z PANNY (Gen 2 a Mt 1,18-25)

PRVNÍ KNIHA MOJŽÍŠOVA (GENESIS): KAPITOLA 2 (STARÝ ZÁKON)

Druhá kapitola dokončuje téma první kapitoly („na počátku Bůh stvořil...“) a staví kulisy pro kapitolu třetí, velmi důležitou pro pochopení všeho starozákonního i novozákonního dění, které bude následovat. Nejprve se dočítáme, že „Bůh požehnal a posvětil sedmý den, neboť v něm přestal konat veškeré své stvořitelské dílo“. Sedmý den jako den oddělený Bohem a pro Boha je téma veskrze citlivé, protože se kolem něj v průběhu dějin křesťanské církve vytvořila řada nejrůznějších konstrukcí. Přidržíme-li se textu a doby jeho vzniku, nemělo by nám uniknout, že tehdy sedmidenní týden končil sobotou. V celém Starém zákoně a pro praktikující Židy je dodnes sobota, sedmý den týdne, oním Bohem požehnaným a odděleným dnem odpočinku. Ještě dnes některé menší křesťanské církve trvají na zachovávaní soboty jako dne odpočinku, dne, kdy se

nepracuje. Jak tedy naložit s textem, který čteme, ve středoevropském prostoru a ve 21. století? Starozákonní lidé a děje představují zvěst o Bohu svému okolí především jako kolektiv (lid, národ) a tím, že se velmi viditelně vymezují, oddělují a odlišují (striktní monoteismus v prostředí mnoha národních božstev, dietní odlišnosti, velmi specifický kult, sobota...) Nový zákon později nastoluje jiný směr – osobní, jednotlivé vyznávání a oddělení se způsobem myšlení, ne vnějšími náboženskými projevy. Křesťanskou neděli bychom tedy neměli vnímat jako den odpočinku na základě 2. kapitoly První knihy Mojžíšovy. Není náhradou starozákonní soboty, ale rozhodnutím novozákonního člověka prožívat radost z evangelijní zvěsti společně, v den vnímaný jako den vzkříšení Kristova. A my dnes, ve 21. století, můžeme překvapivě zjistit, že sobota může být nejen dnem odpočinku, ale i dnem radostného prožívání Kristova vzkříšení, starobylým zvykem naplněným novozákonním, křesťanským obsahem, zatímco neděle se může stát náboženským dnem bez emocí, dnem odpočinku bez odpočinku a bez radosti, moderním zvykem naplněným starozákonním, židovským obsahem.

Korunou druhé kapitoly je stvoření člověka. Velmi podstatné je, že člověk vstupuje na scénu zvláštním Božím zásahem, zvláštním Božím jednáním, ne jako zvíře nebo rostlina. Čtème ve verši sedmém: „I vytvořil Hospodin Bůh

člověka, prach ze země, a vdechl mu v chřípí dech života“. Nejen člověk dýchá – dýchání je vlastní všem živým tvorům, savci mají plíce, ryby žábry, hmyz vzdušnice. Člověku ovšem první nádech předává Bůh – můžeme tomu rozumět jako vyjádření unikátního vztahu, který Bůh k člověku chová. A abychom příliš nezpychli, je dobré si připomenout materiál, ze kterého je člověk podle biblické zvěsti uhněten a který úzce souvisí s naším jménem. Je to „prach ze země“, prostě hlína. Hebrejsky se tento materiál nazývá „adama“ a bytost stvořená z „adamy“ je tedy logicky „Adam“. Adam – tedy „ten ze země“, mírně pejorativně „zemák“, jak to regionálně říkáme o bramborách. Jak často i v 21. století potřebujeme, abychom si uvědomili, že přes naši sebejistotu populace patřící k té bohatší polovině světa jsme přesto jen „zemáci“, i když používáme nanotechnologie, experimentujeme s DNA a létáme do nejbližšího okolí své planety.

Dále si v dnes čtené kapitole všimněme nenápadné zprávy ve verši 9. a dále 16. a 17.: „Hospodin Bůh dal vyrůst ze země všemu stromoví žádoucímu na pohled, s plody dobrými k jídlu, uprostřed zahrady pak stromu života a stromu poznání dobrého a zlého. A Hospodin Bůh člověku přikázal: Z každého stromu zahrady smíš jíst. Ze stromu poznání dobrého a zlého však nejez. V den, kdy bys z něho pojedl, propadneš smrti.“ Zde jsou ustaveny kulisy pro třetí kapitolu,

kulisy, které poslouží hned na prahu Bible k uvedení do reality vztahu Bůh – člověk. Kulisy, které umožní hned na začátku Bible nastavit základní pojmosloví. Kulisy, ve kterých bude mezi řádky vyřčeno základní, nosné téma, prolínající se v nejrůznějších variacích celým Starým i Novým zákonem.

A konečně v závěru kapitoly přichází na scénu žena, Eva. Vztah mezi člověkem a jeho ženou není úměrný vztahům mezi zvířecími páry. Jako je unikátním, specifickým způsobem svého stvoření vyčleněn z živočišného světa Adam – již ne živočich, ale bytost – tak i Eva. Muž a žena jsou stvořeni ne jako člověk, ale jako Adam a Eva, každý zvlášť a jiným způsobem. Na počátku Adama i Evy stojí stejný materiál: „adama“, hlína. Z „hliněného“ žebra Adamova je tu Eva, s Adamem spojená nerozpojitelným poutem, zároveň však unikátní, jedinečně odlišená, svá.

A tak to podstatné sdělení druhé kapitoly pro nás dnes je: Adamové a Evy 21. století, máte svou cenu, i když jste z podřadného materiálu. Pravěký artefakt Věstonická Venuše je jen kus kosti - a kdo z nás si ji může, byť za všechen svůj majetek, koupit? Naše hodnota je dána něčím jiným než materiálem, z něhož pocházíme.